

Antwoorden ministerie van J&V op vragen van Zembla, 14 mei 2020

1. Uit ons onderzoek blijkt dat Stichting IAS op 6 februari 1986 werd ingeschreven bij de Kamer van Koophandel door D.J. (Damas Johannes) Hordijk, en werd uitgeschreven op 26 maart 2003. Deze stichting bemiddelde voor adopties vanuit Sri Lanka ten behoeve van echtparen in het Verenigd Koninkrijk en, vermoedelijk, ook in Duitsland.
 - a. Stichting IAS was in 1991 geen door de overheid erkende vergunninghouder op het gebied van interlandelijke adoptie. Toch is deze stichting 17 jaar actief geweest op dit gebied actief geweest. Wist het ministerie van Justitie destijds van het bestaan en de activiteiten van Stichting IAS? Zo ja, waar blijkt dat uit? Zo nee, wat is daar de verklaring voor?
 - b. Hield het ministerie van Justitie destijds toezicht op Stichting IAS en haar activiteiten? Zo ja, waar blijkt dat uit? Zo nee, waarom niet?
 - c. Heeft Stichting IAS ook bemiddeld voor adopties vanuit Sri Lanka ten behoeve van Nederlandse aspirant-adoptieouders? Zo ja, voor hoeveel adopties voor Nederlandse echtparen heeft Stichting IAS bemiddeld? Zo nee, waar blijkt dat uit?

Uit de brief datum 2 oktober 1991 blijkt dat het ministerie van Justitie zich tot op dat moment niet bewust was van het bestaan van de Stichting IAS. Stichting IAS heeft kennelijk zonder vergunning bemiddeld en was derhalve niet bekend bij het Ministerie van Justitie.

Voor zover te achterhalen heeft I.A.S. niet bemiddeld voor Nederlandse aspirant-adoptiefouders. Om die reden zijn deze procedures niet bij ons bekend. De oprichter van I.A.S de heer Hordijk, is zoals uzelf al aangeeft, bestuurslid geweest bij Stichting FLASH. Op 2 oktober 1991 is aan het OM gevraagd onderzoek te verrichten naar mogelijk frauduleuze praktijken van de heer Hordijk, Stichting FLASH en een tussenpersoon in Sri Lanka waar Stichting FLASH mee samenwerkte.

2. Eén van de destijds gearresteerde personen, zo blijkt uit het memorandum van de ambassade (d.d. 30 augustus 1991, kenmerk Col-3597), is een advocate. Deze advocate organiseert de adopties in Sri Lanka voor Stichting IAS, maar ook voor Stichting Flash die destijds wel een vergunning had voor interlandelijke adopties uit Sri Lanka. De inmiddels overleden D.j. Hordijk die Stichting IAS had opgericht, was voordien bestuurslid van Stichting Flash, zo blijkt uit ons onderzoek. Onder meer uit onze uitzendingen (Adoptiebedrog deel 1, 2 en 3 uit 2017 en 2018) blijkt dat Stichting Flash verantwoordelijk is voor talloze onrechtmatige adopties vanuit Sri Lanka. Uit het berichtenverkeer blijkt dan ook dat BZ het ministerie van Justitie vraagt onderzoek te doen naar IAS en Flash. In een brief aan BZ (d.d. 2 oktober 1991, kenmerk 149661/91/JR, 3/adoptie Sri Lanka) antwoordt het ministerie van Justitie dat het Openbaar Ministerie is verzocht onderzoek te doen naar activiteiten van Stichting IAS, en de betrokkenheid van Stichting Flash bij hetgeen de gearresteerde advocate destijds ten laste is gelegd.
 - a. Heeft dit onderzoek door het Openbaar Ministerie naar Stichting IAS en Stichting Flash plaatsgevonden?
 - b. Zo ja, zijn de toenmalige bestuursleden van Stichting IAS en Stichting Flash door het Openbaar Ministerie gehoord?
 - c. Zo ja, zijn betrokken bestuursleden van Stichting IAS en Stichting Flash destijds door het Openbaar Ministerie als verdachten aangemerkt? Zo ja, wie?

- d. Zo ja, wat was de uitkomst van dit onderzoek door het OM?
- e. Zo nee, waarom niet?

Vooralsnog lijkt het erop dat er in ieder geval een onderzoek is gestart. De zoekslag bij het OM is nog niet afgerond. Het betreft een periode van zeer lang geleden. Doorzoeking van archieven van die periode kost meer tijd. Overigens betekent het niet aantreffen van stukken niet dat er geen vervolging heeft plaatsgevonden. Veel documenten zijn inmiddels vernietigd volgens de termijnen van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens (artt. 4 en 6).

- 3. In een ander memorandum van de Nederlandse ambassade aan DAZ/JZ van het ministerie van Buitenlandse Zaken (d.d. 23 juli 1991, nummer 2650, onderwerp: adoptie) informeert de ambassade het ministerie over de destijds op handen zijnde, veranderende adoptiewetgeving in Sri Lanka. De ambassade informeert het ministerie bovendien over onderzoek (kennelijk door de Sri Lankaanse autoriteiten) "naar aanleiding van geknoei met geboortedata en andere gegevens in de medische verklaring van de adoptiekinderen". Uit dit onderzoek blijkt, zo schrijft de ambassade, "dat bepaalde adoptieorganisaties gebruik maakten van een gearrangeerde, niet bonafide 'arts'." Voorts schrijft de ambassade: "Deze heer bleek niet als arts geregistreerd te staan en was bij terzake competente autoriteiten geheel onbekend."
 - a. Heeft deze informatie van het ministerie van BZ destijds ook het ministerie van Justitie bereikt? Zo ja, wat heeft het ministerie van Justitie met deze informatie gedaan?

Dit document is op dit moment niet ons archief aangetroffen.

- b. Zo nee, wat is daar de verklaring voor? Immers was het de taak van het ministerie van Justitie toezicht te houden op interlandelijke adopties en de betrokken vergunninghouders.

- 4. Blijkens bovengenoemde overheidsdocumenten was de Nederlandse overheid, in het bijzonder de ministeries van Buitenlandse Zaken en Justitie, in ieder geval in 1991 goed op de hoogte van de malafide praktijken rond interlandelijke adopties vanuit Sri Lanka.
 - a. Wat heeft de overheid met deze informatie gedaan cq. wat is/zijn de consequentie(s) van deze informatie geweest voor het overheidsbeleid inzake interlandelijke adoptie, in het bijzonder vanuit Sri Lanka?
 - b. Uit ons eerder onderzoek (zie onze uitzendingen Adoptiebedrog deel 1, 2 en 3) blijkt dat adopties vanuit Sri Lanka ook na 1991 zijn doorgedaan en onrechtmatigheden bevatten (vervalste persoonsgegevens en medische verklaringen, onduidelijkheden over reden van afstand, afstandsouders die geen biologische ouders blijken te zijn etc). Wat is de verklaring voor het feit dat adopties vanuit Sri Lanka ook na 1991 gewoon doorgingen gezien de informatie die al bij de overheid bekend was?
 - c. Heeft het ministerie van Justitie in 1991, of eerder, overwogen met interlandelijke adopties vanuit Sri Lanka te stoppen? Zo ja, waar blijkt dat uit? Zo nee, waarom niet?

Interlandelijke adopties zijn ooit gestart vanuit een particulier initiatief waarbij destijds de regelgeving, in reactie daarop, steeds meer is aangescherpt. De afgelopen decennia (en tot op heden) is de wet- en regelgeving dusdanig bijgesteld met als doel de procedures zo zuiver en transparant mogelijk te laten verlopen. In 1989 werd de eerste wetgeving op het gebied van adoptie

geïntroduceerd. Hiermee werd ook het vergunningenstelsel een feit. Het werd verboden om zonder vergunning te bemiddelen. Hierna is ervoor gekozen om de zogeheten zelfdoeners verder aan banden te leggen. Uiteindelijk werd alleen deelbemiddeling nog toegestaan waarbij een Nederlandse vergunninghouder het contact waarmee in het buitenland wordt samengewerkt controleert. Regelgeving is aangescherpt om frauduleuze praktijken uit te bannen. Er heeft geen actieve opschorting plaatsgevonden omdat werd geoordeeld dat dit niet in het belang zou zijn van de kinderen die voor adoptie in aanmerking zouden komen.

5. In respons op het verzoek van Zembla aan toenmalig staatssecretaris Dijkhoff, per email op 22 augustus 2017, om een rectie op de bevindingen van Zembla omtrent de misstanden inzake de interlandelijke adoptie vanuit Sri Lanka in de periode 1980-2000 antwoordt deze: "Het is spijtig te constateren dat bepaalde personen kennelijk een ander belang voor ogen hadden dan het belang van het kind, dat onder meer is gediend met kennis over identiteit en afstamming (bron: email woordvoerder Jaap Oosterveer, 1 september 2017)." Een soortgelijke reactie schrijft minister Dekker voor Rechtsbescherming op 10 januari 2018 aan de Tweede Kamer: "Het is dan ook betreurenswaardig dat dit (*ouders doen vrijwillig en goed geïnformeerd afstand van hun kind, NR*) in bepaalde adoptieprocedures die in het verleden hebben plaatsgevonden kennelijk niet zo heeft plaatsgevonden."
- Beide bewindslieden hanteren het woord 'kennelijk', waarmee gesteld wordt dat de aangetoonde misstanden rond interlandelijke adopties op dat moment, in respectievelijk 2017 en 2018, nieuw voor hen is.
- a. Hoe verhouden de antwoorden van beide bewindslieden zich tot het feit dat het ministerie van Justitie in ieder geval al sinds 1991 van de misstanden, in ieder geval waar het Sri Lanka betreft, op de hoogte is?
- b. Waarom heeft minister Dekker deze informatie, die dus op het departement al lang bekend was, in 2018 niet met de Tweede Kamer gedeeld?

Eventuele misstanden uit het verleden die hebben plaatsgevonden in Sri Lanka worden door de Commissie onderzoek Interlandelijke Adoptie in het Verleden (COIA) onderzocht. Tevens wordt onderzocht welke betrokkenheid de overheid heeft gehad bij mogelijke frauduleuze praktijken. Ik hecht eraan de bevindingen van de COIA af te wachten alvorens uitspraken te kunnen doen over hetgeen in de vraagstelling wordt aangegeven. Het woord kennelijk, dat door beide bewindspersonen is gebruikt, zag op de nieuwe signalen en berichten die onder andere door Zembla naar voren zijn gebracht.

6. Ook heb ik nog een nieuwe vraag over de beantwoording van de schriftelijke vragen van het Kamerlid Sven Koopmans door toenmalig minister Blok van V&J naar aanleiding van de uitzendingen van Zembla over adoptiebedrog. De vragen en antwoorden dateren van september en oktober 2017.

Kamerlid Koopmans vraagt onder meer: 'Is er aanleiding om aan te nemen dat het genoemde adoptiebureau «Flash» en eventueel andere toentertijd in Sri Lanka opererende adoptiebureaus bewust heeft/hebben gefraudeerd met documenten die noodzakelijk zijn voor adoptie? Is hier al onderzoek naar gedaan of kunt u dit laten doen?'

Het antwoord van minister Blok op deze vraag luidt: 'Het komt mij als Minister van Veiligheid en Justitie niet toe een oordeel te geven over de vraag of er mogelijk sprake is (geweest) van fraude met documenten. Dat oordeel is voorbehouden aan het Openbaar Ministerie en de rechterlijke macht. Over individuele zaken doe ik geen mededelingen.'

Mijn vraag is: Hoewel het OM onafhankelijk is van het ministerie, destijds V&J, het OM aanwijzingen geven. Blijkens de eerder door mij overlegde informatie heeft het ministerie van Justitie in oktober 1991 het OM verzocht nader onderzoek te doen naar de betrokkenheid van Nederlandse personen en organisaties bij de malafide adoptiepraktijken in Sri Lanka in die tijd. Waarom heeft de minister in oktober 2017 het Kamerlid Koopmans geïnformeerd over het feit dat het OM in 1991 om een nader onderzoek is verzocht (en wat daar eventueel is uitgekomen)?

Terugkijkend op de antwoorden van Minister Blok had voor de volledigheid toegevoegd kunnen worden dat er op 2 oktober 1991 door het Ministerie van Justitie een verzoek om onderzoek is gedaan aan het Arrondissementsparket in Arnhem.